

בעזה ש"ת

שיעור נ"א

מהדורה
שלישית

שיעורי

הלכה ישרה

הלכות הדלקת נרות הנוכה

לא ללמוד בשעת התפילה וקריאת התורה

תיקנו חז"ל הדלקת נרות בכל בית ישראל ולא רק בבתי כנסיות, וזה כדי לפרסם בכל בית ובית הנס, ושנשפיע על ידה מאור הגנוז בכל בית ובית, כמש"כ בספר בני יששכר (ריש מאמר ח' כסליו טבת).

כל זה בכדי שנזכור בכל ימי נר חנוכה, שהשכינה שורה בתוך כל בית ישראל, וכמש"כ (שמות כ"ה ח') ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ופירושו, בתוך כל אחד ואחד, ועי"ז נזכור להתקדש ולהתעלות מאור זה בכל ימות השנה, וכנפסק בהלכות חנוכה (שבת כח): "מעלין בקודש", ועל כל זה אנו מודים ומשבחים בהלל ותשבחות לאבינו בוראנו ברוך הוא.

מקום המנורה

חיוב הדלקה למי שיש לו בית, בביתו עם משפחתו: חיוב הדלקה בביתו עם משפחתו, כהיום שנהוג שמדליק בפנים לפרסומא ניסא דביתו.

המנורה למטה מי טפחים:

שיעור י' טפחים לר"ח נאה - 32" inch / 81 cm, ולחזו"א 38" inch / 96 cm רוב הפוסקים נוקטים שהשלהבת תהיה למטה מי' טפחים לכתחילה (ס' תרע"א פרמ"ג משב"ז ס"ק ה' שעה"צ ס"ק ל"ג).

❖ יש אומרים אם המנורה למטה מי' טפחים והשלהבת והנרות למעלה מי' טפחים שאין צריך להקפיד, (לקט יושר (תלמיד תרה"ד) דף קג).

למעלה מג' טפחים:

המנורה גופא יכולה להיות למטה מג' טפחים אפילו על הקרקע ועל הטס (משום הידור מצוה), העיקר שחלק המנורה עם השלהבת יהיה בין ג' - י' טפחים.

❖ מי שיכול, יחמיר שגוף המנורה יהיה גם למעלה מג' טפחים (שו"ת ויען יוסף ס' ת"א).

בתוך חלל הפתח:

עפ"י האר"י יעמיד המנורה בטפח סמוך לפתח מחוץ חלל הפתח, כשעצם המנורה משוכה לצד החדר (אור צדיקים, וע' בפתק"ת).

- ❖ ביום ראשון ידליק נר ראשון מימין המנורה (רחוק מן הדלת), ביום שני והלאה יתחיל מהנר מצד שמאל, והולך ודולק לצד ימין (כל פינות שאחה פונה פנה לימין), (שם, ושורע ס' תרע"ז ס"ב, מ"ב שם, פניני חנוכה פ"ד נט).
- ❖ י"א שיעמוד כל אורך המנורה בתוך חלל הפתח, בטפח סמוך למשקוף (משנ"ב ס"ק ט).

בחלון:

אם מדליק בחלון, דווקא באופן שהמנורה נמצאת תוך כ' אמות (31 או 38 פיס) מהרשות הרבים.

זמן הדלקה

השעה להדליק:

- אפילו לדידן שמדליקין בבית יש להדר להדליק בזמן צאת הכוכבים שהוא 72 דק' אחר השקיעה לדידן, אחר מעריב, ולשהות אח"כ חצי שעה אחר צה"כ (תרע"ב ס"א מ"א שם, מ"ב ה' בשם פר"ח, ופרמ"ג).
  - ב. הנהגין להדליק 13.5 דקות לפני זה (עי' משנ"ב תרע"ב ס"ק א'), יתנו שמן שידליק עד חצי שעה אחר צה"כ (שם, ארץ צבי, אז נדברו בפסק"ת).
  - ג. אלו שמתפללים מעריב אחר הצאה"כ, יתפללו לפני הדלקה, דתדיר קודם.
  - ד. יחדר להדליק עכ"פ תוך חצי שעה של אחר צה"כ, שזה הזמן מדינא דגמ' והרמב"ם.
- ❖ לכן יכין הנרות קודם מעריב (משנ"ב ס"ק א') כדי שיוכל להדליק סמוך לערב ככל האפשר.
- ה. מן הדין אין לעסוק בשום דבר ולדבר עניינים אחרים אחר מעריב, אלא תיכף יזרו עצמו אל הדלקה, ויש להקפיד לזה אפילו בזמננו שמדליקין בתוך הבית (רמ"א שם ס"ב, משנ"ב ס"ק א' וסק"י).
- ו. בדיעבד יכול להדליק בברכה גם אחר חצי שעה של צה"כ עד הצות, ואם נתאחר הרבה, הרי שכל זמן שבני ביתו נעורים, יכול להדליק עם ברכה עד העלות השחר.
- ❖ אך לא יברך בהדלקה אם ב"ב אינם נעורים, ע"כ נכון שיקיצם (מ"א ס"ו תער"ב).
  - ❖ אמנם אם אי אפשר להקיצם, המברך כשהוא לבדו אין מוחין בידו (עי' שעה"צ סק"ז).
- ז. בשעת הדחק יכול להקדים ולהדליק כבר אחר פלג המנחה, שבחורף זה בעת השקיעה - שעה ורבע בשעות [זמניות] לפני צאה"כ, (שורע ומ"ב שם),
  - ❖ בשעת הדחק גדול יכול להדליק [שעה ורבע בשעות [זמניות] לפני השקיעה] (ועי' דרשו ס' תר"ע #8).

בשעת זמן הדלקת הנרות:

- בתוך חצי שעה מהדלקה אין עושים מלאכה כלשהי אפילו אפייה ובישול.
- ❖ כשיש צורך אוכל נפש מותר אפייה ובישול, (תרע"ה ס"א, וע' שם דרשו #15 כל שיטות הפוסקים בזה).

❖ מ"מ לא עושים אז שום מלאכה האסור בחוה"מ, כגון תפירה, כיבוס, וניקוי הרצפה (שם).

הנוסעים להורים למסיבת חנוכה:

הנוסע אל הוריו למסיבת חנוכה יכול להדליק שם אפילו שישן אח"כ בביתו, כי מאחר שהוא חוץ לעירו ואין לו שם מקום אחר, כל היכן שהוא הוא כדירתו (פסק"ת מפוסקי זמנינו, וכן מובא מדברי פישעלע ז"ל למעשה).

❖ בלבד שיוצא מביתו לפני זמן הדלקה, לפני ביה"ש, אבל כל שהגיע כבר חיוב הדלקה, צריך להדליק בביתו שגר שם.

הנוסע להוריו על שבת חנוכה וישן שם, ידליק שם ולא בביתו. במוצאי שבת אפילו אם חוזר לביתו, יכול להדליק לכתחילה בבית הורים אפילו שילך אח"כ לישון בביתו (ס' תרע"ז דרשו 15, ע"ש שם כל הפוסקים).

אשה שבעלה מתאחר בהדלקה:

❖ אם הבעל יגיע לפני חצות, תמתין עליו אשתו ולא תדליק לעצמה. ❖ ואם בני ביתו יהיו נעורים בשעת הדלקתו, תמתין עליו עד עלות השחר (ברכת הבית שער ד' ס"ו).

❖ אם יגיע אחר חצות ולא יהיו נעורים, תדליק האשה. ❖ הקטנים שהגיעו לחינוך, ידליקו בפני עצמם כל זמן שמאוחר להם. ❖ כשיש בחור בר מצוה בבית, יכול הוא להוציא את כל בני הבית [אבל האשה יש לה גם כן חיוב הדלקה כמוהו] (סימן תער"ז ס"ג משנ"ב סק"ד). ❖ הבעל יכוון שאינו רוצה לצאת מהדלקה בבית, וידליק בפני עצמו כשיגיע (מ"ב שם).

דיני הדלקה לנשים

הדלקת נר חנוכה לנשים:

- א. נשים אינן מדליקין, דיוצאין מאנשים (משנ"ב סק"ט).
- ב. אשה שהיא בבית בפני עצמה צריכה להדליק, כגון בהאטעל (Hotel) או גרושה או אלמנה.
- ❖ אם קשה להן להדליק, יבוא גדול להוציאן בביתן. אולם הם לא ילכו למקום שמדליקין כדי להוציאן, אם לא יישנו שם.
- ❖ ויש לגדול שמוציאן להדליק בביתו גם כן (עי' מ"א תרע"ז ד').
- ❖ וביום הראשון יברך עוד פעם שהחיינו, ורק אם מוציא בני ביתו, אבל אם מדליק לעצמו, אינו מברך עוד פעם שהחיינו (תרע"א שע"ת ז').
- ❖ וכן הדין במדליק בבית הכנסת, ואח"כ בביתו.

אורח

כשהבעל מתארח אצל אחר:

- ❖ אם הבעל אינו בביתו והוא מתארח (גאסט) בבית אחר אבל מדליקין בביתו (אשתו או בניו הגדולים), לכתחילה ידליק שם ויכוון שלא לצאת מב"ב, ויהדר להדליק מקודם (רמ"א סי' תרע"ז ס"ג, ט"ז א', מ"א ט', ומ"ב ס"ק ט"ז).
- ❖ אבל אם השעה קודם שמדליקין בביתו, כגון שהוא בארץ ישראל ובחול' עדיין קודם פלג המנחה, ידליק אז כרגיל.

כשאין מדליקין בביתו:

- ❖ אם אין מדליקין בביתו או שבני ביתו ביחד אתו במקום שמתארח, ידליק שם, כמו היום שמדליקין בפנים (מ"א סק"ג, ט"ז סק"א).

הוא חוץ לעיר, אבל יש לו עוד בית:

- ❖ אם יש לו בית בפני עצמו במקום שנסע, כגון חדר לעצמו בבעיסמענט או שכר דירה, ששכר שם דירה, או שנמצא בהאטעל (Hotel), יש לו חיוב חדש של ביתו של עצמו המחייבו להדליק עם ברכה (ס' חובת הדר סי' תרע"ז על ס"א).

כשמתארח אצל אחר ואין בעה"ב מדליק שם:

- א. אם מתארח בבית אחד (גאסט) אבל אין בעה"ב מדליקין שם, הרי באופן זה ידליק בברכה אפילו כשמדליקין עליו בביתו.
- ❖ אשה שאינה בביתה אלא מתארח בבית אחרת, כשבעלה מדליק בביתו אינה צריכה להדליק בפנ"ע, אלא תעמוד שם באכסניה בעת הדלקה, (תרע"ז סעי' א', ועפ"י שם ס"ג).
- ❖ אבל אם יש לה שם חדר לעצמה כגון בבעיסמענט תשתתף בפרוטה עם בעה"ב (שם).

דיני הנרות

לא יטלטל המנורה אחר ההדלקה:

- א. לכתחילה לא יטלטל כל זמן שהנרות דולקים.
- ב. וכשצריך, מותר לטלטל המנורה אחר חצוי שעה (משמרת שלום סי' מ"ח ס"א, אוצה"ל סי' ג')
- ג. אבל מותר לכבות הנרות אחר חצוי שעה של הדלקה בפרט כשחוששים משום היזק, אבל לכתחילה יתנה או יכוון שייכבה אחר שיעור הדלקה (תרע"ב מ"א ס"ק ד' מ"ב ז', תרע"ז סק"י)
- נכבה בתוך חצוי שעה:
- ד. מעיקר הדין אינו צריך לחזור להדליקה, אבל לכתחילה ידליקה בלי ברכה (תרע"ג מ"א י"ב, ט"ז י', מ"ב כ"ז).

מלכתחילה לא היה הנרות ראויים לדלוק כשיעור הצריך:

- ה. אם לכתחילה העמיד במקום שמתכבה ע"י הרוח ואכן נכבו תוך חצוי שעה, או שלא נתן שמן שייספיק לחצוי שעה (זה גם מצוי להנהיגים ליתן מים בתוך המנורה), צריך להדליק שוב בלא ברכה (מ"א י"ב, ט"ז י', מ"ב כ"ה).

שבת חנוכה

הדלקה בערב שבת חנוכה:

- ❖ ידליק לכתחלה לפני האשה שמדלקת נרות שבת, אבל לא לפני 57 דקות לפני השקיעה (פלג"מ הראשון), מכיון שהוא שליח של האשה לצאת הדלקת נרות חנוכה לפני שמקבלת שבת. ויתן הרבה שמן שידליק עד חצי שעה אחר צאה"כ.
- ❖ כשהזמן מתאחר, תדליק האשה נרות שבת לפני נרות חנוכה ואח"כ ידליק הבעל, ויכוון להוציא הדלקת נרות חנוכה אפילו אחר הדלקת נר שבת (פוסקים בס' תרע"ט, מ"ב סק"א).

נכבו בערב שבת:

אם נכבו הנרות בערב שבת קודם השקיעה, הרי שאם עדיין לא קיבל שבת – יחזור וידליקם בלא ברכה (תרע"ג רמ"א ס"ב, מ"א י"ב, ט"ז ט', מ"ב כ"ז).

טלטול מנורה בשבת:

- ❖ המנורה מוקצה, ולכן יתן על ספסל המנורה איזה מאכל הראוי לו לשבת, או דבר היתר יקר ערך, אבל לא ישים על הטס שהמנורה מונחת עליה, היות ששם אינו מועיל ליתן דבר היתר – ככל שהטס עשוי רק למנורה, אבל אם המנורה עם הטס מונח על הכיסא, מותר (מג"א ס' רע"ט).
- ❖ ולטלטל הכיסא עם ההיתר, אינו מותר אלא א"כ צריך למקומו, כגון שצריך בשביל ילדיו שישחקו שם במקום ההוא.
- ❖ ולטלטל המוקצה עם רגליו, מותר, אפילו שאין עליו דבר היתר (ס' ש"ח ס"א).
- ❖ לא יטלטל בעודה דולקת, ומותר ע"י גוי.

דריידל:

בשבת אסור לשחק דריידל כדי להרוויח, אפילו רק עם מאכלים וממתקים (ס' שכ"ב, סו"ס של"ט).

שמן המנורה אחר חנוכה

שמן שנשאר מהנרות, לכתחילה צריך לשרפו, אך אם נתכוון והתנה להשתמש בו אחרי שיעור המצוה, מותר (ס' תרע"ב, תרע"ז מ"ב ח').

דיינים מומחים משיבים ועונים על שאלתכם כל ימות השבוע

קול

הלכות שבת
האטליין

929-4 SHABAS

9 2 9 - 4 7 4 - 2 2 2 7

שבת | יום טוב | חול המועד

יצא לאור ע"י הרב יהודה אליקים מאנהייט - מו"צ בק"ק ברוקלין יצ"ו

הנצחות והערות או לקבל הגלינות נא להתקשר - 347-512-9276 - haluchuyeshuru@gmail.com